

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Van Langenhovestraat 20

Sint-Gillis-Bij-Dendermonde, Oost-Vlaanderen

2024D169

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	15
1.2.3 Archeologisch kader	22
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	25
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de verbouwing van een herenhuis en de aanpassing van een bestaande opslagplaats in Sint-Gillis-Bij-Dendermonde, deelgemeente van Dendermonde in de provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 5494 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 1916 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als gebied voor ambachtelijke bedrijven en kmo's. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. De opdrachtgever is publiekrechtelijk. Vandaar dient een archeologienota opgemaakt te worden als de bodemingreep meer dan 1000 m² bedraagt.

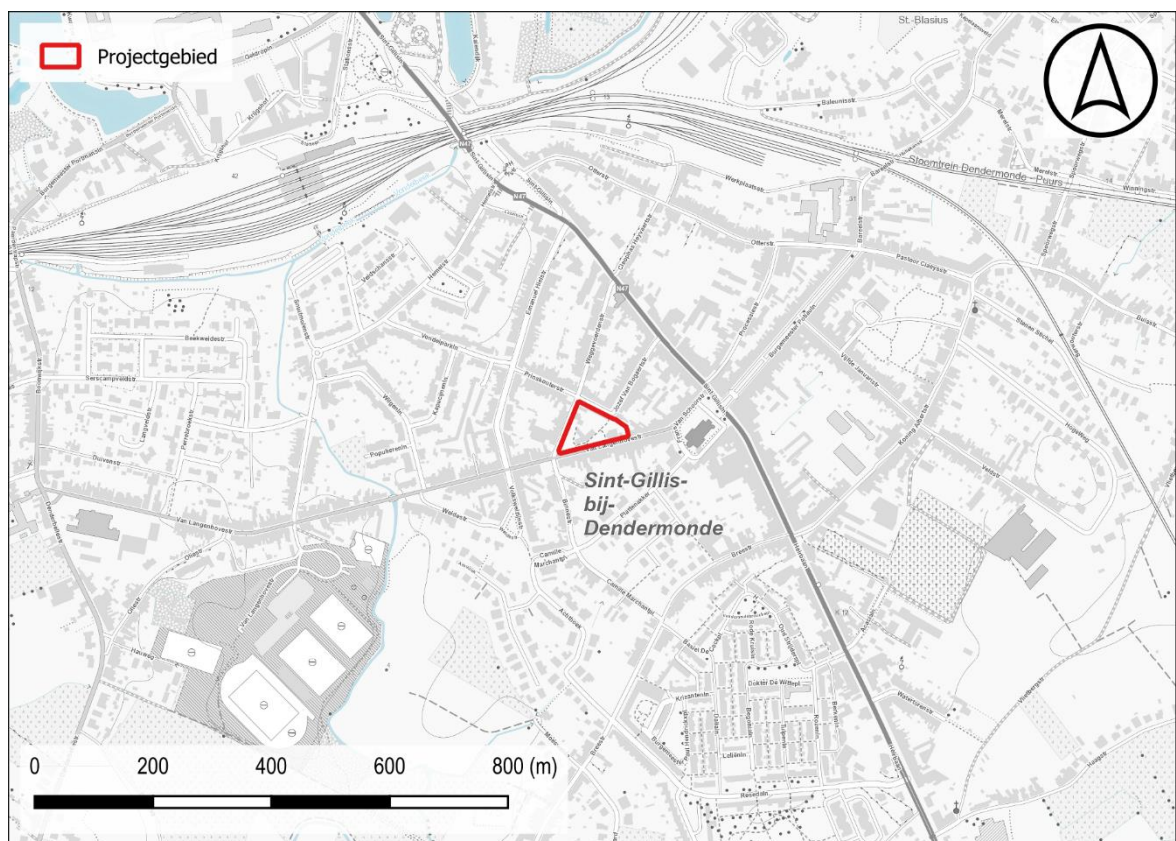
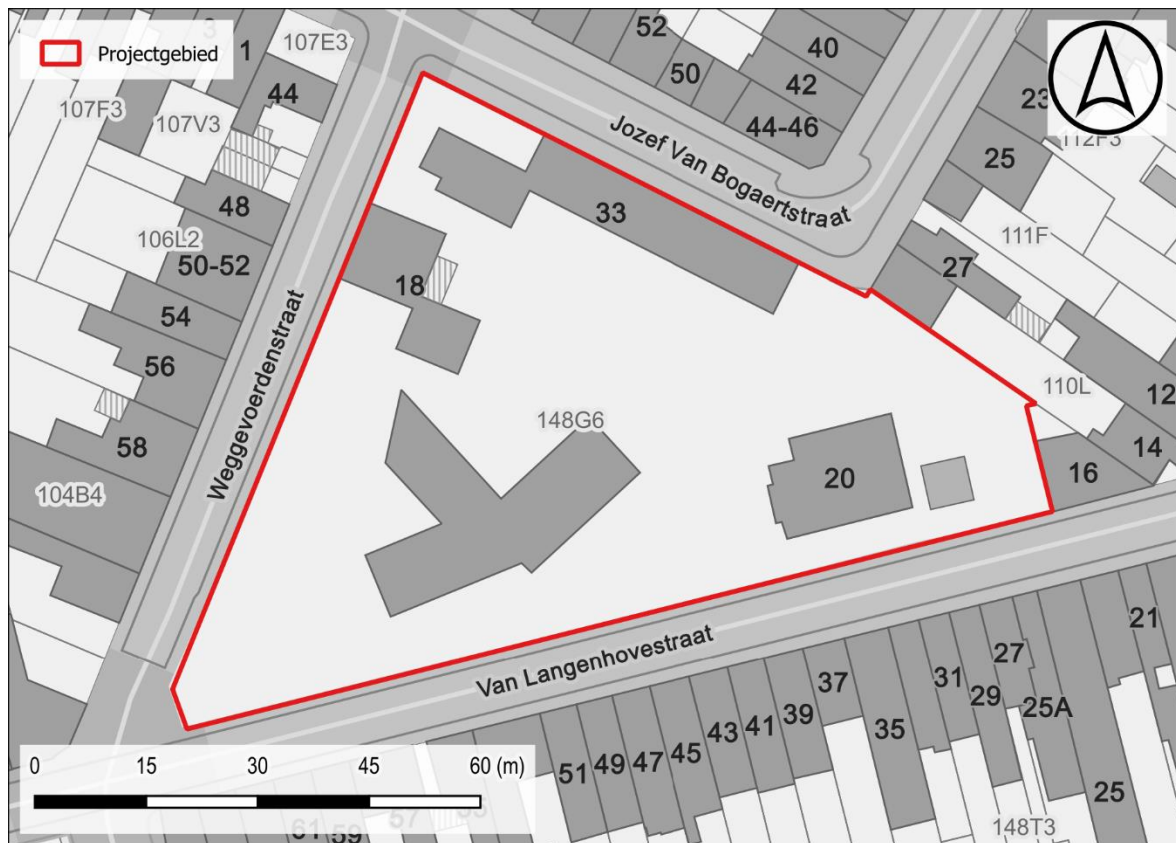
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024D169	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 131609	Y ₁ : 189843
	X ₂ : 131767	Y ₂ : 189956
KADASTER	Dendermonde, Afdeling 3 Sint-Gillis, Sectie C, Nummers 148G6, 148F6	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Sint-Gillis-Bij-Dendermonde, deelgemeente van Dendermonde in de provincie Oost-Vlaanderen. Het projectgebied wordt ingesloten door de Weggevoerdenstraat, de Jozef van Bogaertstraat en de Van Langenhovestraat.

Op ca. 200m ten oosten van het terrein staat de Sint-Egidius-Buitenkerk. Het centrum van Dendermonde ligt op ca. 1500 m ten noordwesten.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 5494 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 1916 m². Op heden is ca. 1345 m² van het onderzoeksterrein bebouwd en ca. 1215 m² verhard.

De initiatiefnemer plant de verbouwing van een herenhuis en de aanpassing van een bestaande opslagplaats tot 7 studio's. De gemeenschappelijke oppervlakte van deze gebouwen bedraagt ca. 251 m². De huidige vloerplaat van deze gebouwen blijft behouden.

Daarnaast wordt een nieuwbouw gerealiseerd van ca. 125 m² aan noordelijke zijde. Dit betreft een atelier, een bureau, enkele stockage ruimtes en kleedkamers. Deze structuur wordt gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (ca. 100 cm-mv) en een vloerplaat (50 cm-mv). ten westen van dit gebouw worden afvalcontainers ingegraven.

Over de rest van de zones waar de opdrachtgever bodemingrepen plant is voornamelijk omgevingsaanleg gepland. Er zijn twee wadi's gepland over een oppervlakte van ca. 211 m². Hiervoor dient men rekening te houden met een bodemingreep van ca. 100 cm-mv. De resterende bodemingrepen beslaan groenaanleg en nieuwe verharding. Hiervoor dient rekening gehouden te worden met ingreep van ca. 50cm-mv.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen in de stedelijke gebieden en havengebieden.

Het interfluvium tussen Bovenschelde en Dender is hoog met diepe insnijdingen. Het interfluvium bestaat uit een cuestarug die noordwaarts afhelt en die, alhoewel diep ingesneden door een dicht dalnet, toch talrijke en geëtageerde ruggen draagt (De Moor en Pissart, 1992). Het zijn meestal resten van terrasniveaus, zoals de rug van Rozebeke, of structurele vervlakkingen bepaald door zandsteenbanken of kleiige passages in het tertiair substraat. Men vindt er ook getuigenheuvels van kleiige Bartoon - of Paniseliaanlagen, zoals de Betsberg nabij Oosterzele.

Het meest oostelijke gedeelte van het Schelde - Dender Interfluvium behoort tot het bekken van de Dender. De hoofdader, die in de Dender uitmondt, en dit laatste gebied van het interfluvium draineert, is de Molenbeek van Aalst. De Molenbeek van Aalst wordt gevoed door kleine zijbeekjes die secundaire valleitjes ontwateren. Algemeen zijn de beekjes vrij sterk ingesneden, met een niveauverschil variërend tussen 10 en 20 m tussen dalbodem en rugtop. Stroomopwaarts de beekjes treft men boogdalen aan, die nog niet ingesneden werden tot V - vormige dalen door regressieve erosie.²

Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuiden van de Bovenschelde en ten oosten van de Dender. Deze twee rivieren komen samen op ca. 3 km ten noordwesten van het terrein. De Oude Dender, die door het centrum van Dendermonde stroomt, ligt op ca. 1.3 km te noordwesten. Op het DHMV is te zien dat het plangebied zich op een kleine zuidwest-noordoost gerichte kouterrug bevindt. Het microreliëf situeert het projectgebied op een hoogte **van ca. 5.6 tot 6.6 + m TAW**. Het terrein loopt licht af in zuidoostelijke richting. Dit lokaal hoogtemodel doet vermoeden dat in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaats gevonden bij de realisatie van de aanwezige woning en tuinzone. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen.

Het projectgebied is gelegen in de **Formatie van Lede**. Deze formatie bestaat uit ondiep-mariene zandige sedimenten en komt voor in het noorden van Oost-Vlaanderen en Brabant en in het grootste deel van Antwerpen. De formatie is opgebouwd uit kalk- en glauconiethoudend fijn zand afgezet in een kalm, kustnabij milieu met stroming vanuit de oostkust van Groot-Brittannië. De formatie is meestal ontkalkt naar het zuiden toe en er kunnen ijzeroxidecocreties voorkomen. De basis bestaat uit een grindlaagje met herwerkte fragmenten uit onderliggende afzettingen, herwerkte schelpen en Nummulites laevigatus. Indien de formatie niet verweerd is kan deze makkelijk herkend worden door de aanwezigheid van Nummulites variolarius. De formatie bevat tevens drie banken zandige kalksteen of kalkzandsteen en zijn ontstaan op niveaus die oorspronkelijk een aanrijking hebben van biogeen materiaal. Deze aanrijking komt door accumulatie van schelpfragmenten afgezet onder invloed van stormen (tempestieten) bij sporadische

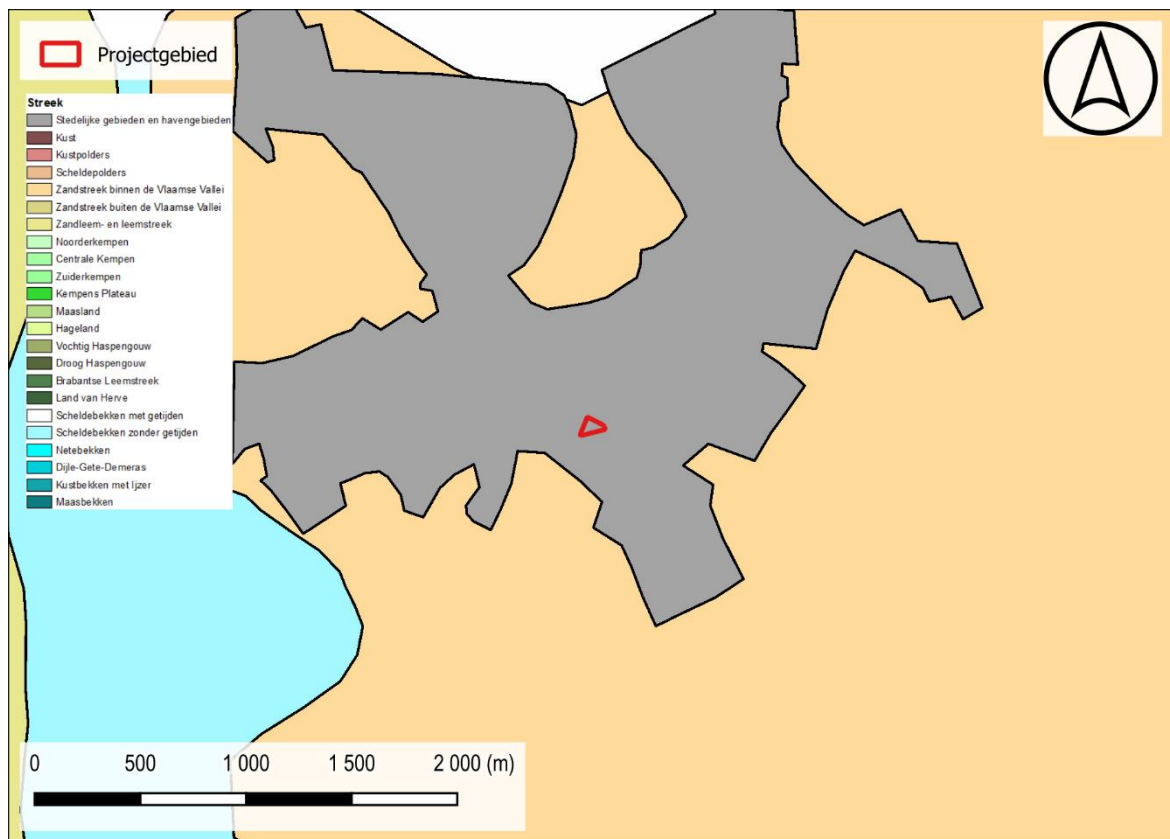
² De Moor, G. Vermeire, S. & Adams, R. 1999. Quartairgeologische kaart, kaartblad 22, Gent. Departement Omgeving.

zeespiegeldalingen. De zandsteenbanken werden intensief ontgonnen als bouwsteen (Balegemse Steen).

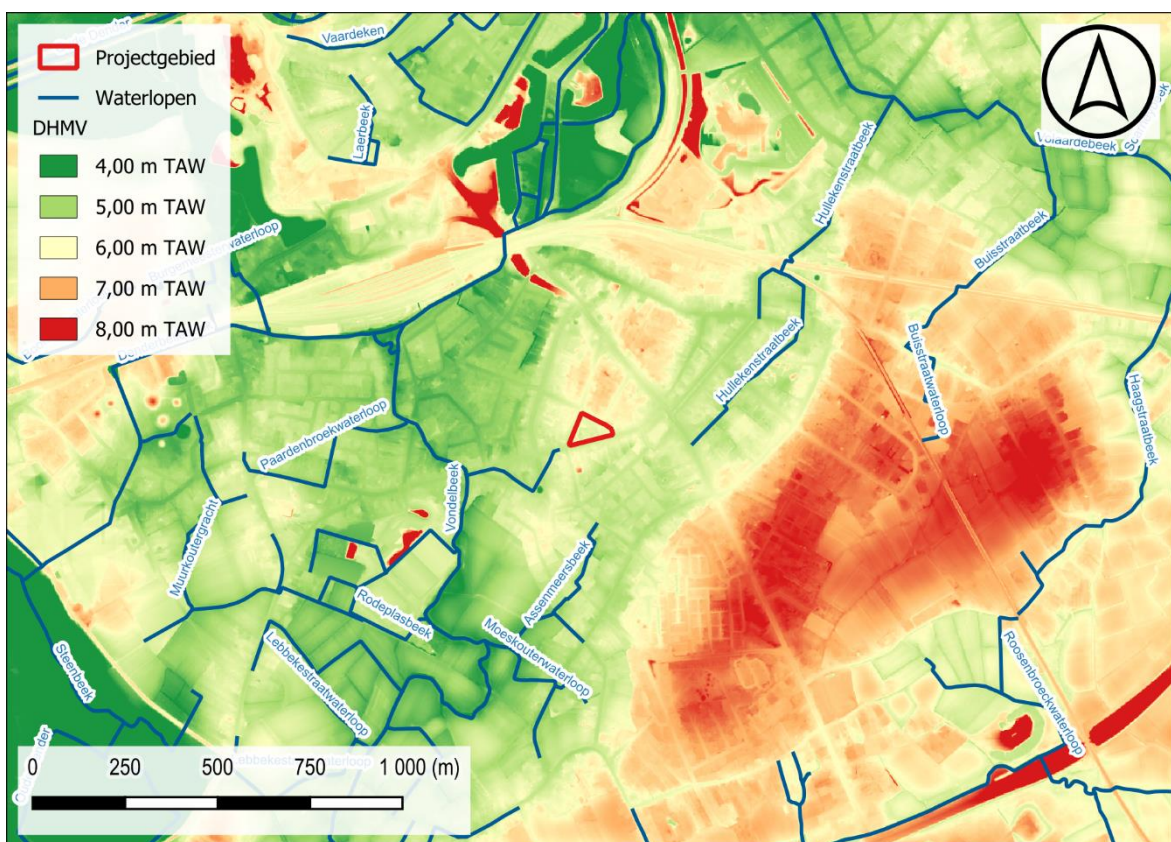
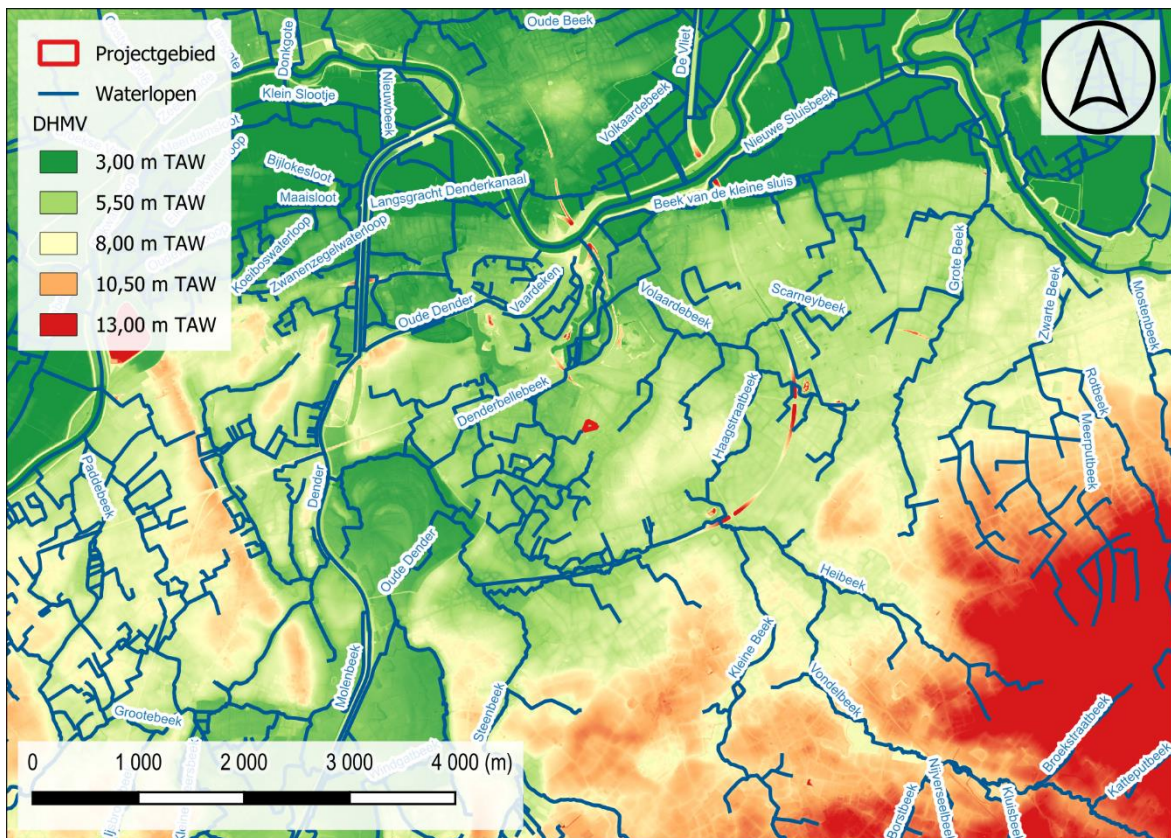
Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied geen informatie weer met betrekking tot de bodemopbouw of bewaringscondities. Vermoedelijk bestaat de bodem uit matig droge tot matig natte, lichte zandleem.

De locatie, op de rand van **een drogere rug nabij een sterk vertakt beekstelsel, was ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor jager-verzamelaars** waardoor uitgegaan kan worden van een verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties. Daartegenover staat echter dat een groot deel van het terrein bebouwd en verhard is, tevens is op het plaatselijke hoogtemodel te zien dat er reeds maaiveldwijzigingen zijn uitgevoerd.

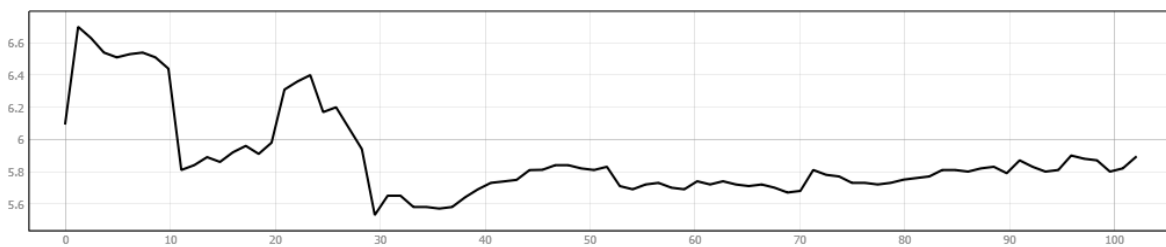

Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

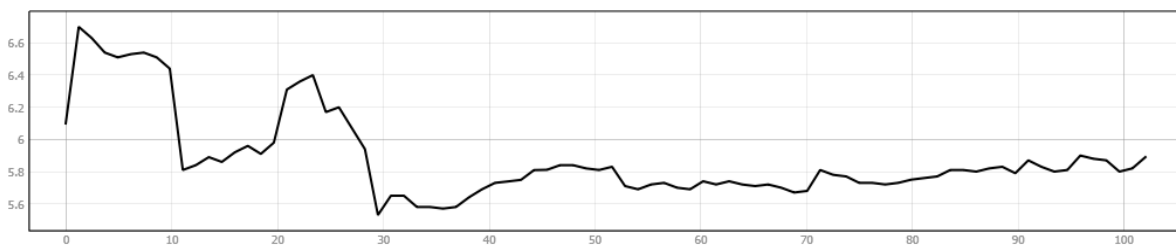
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

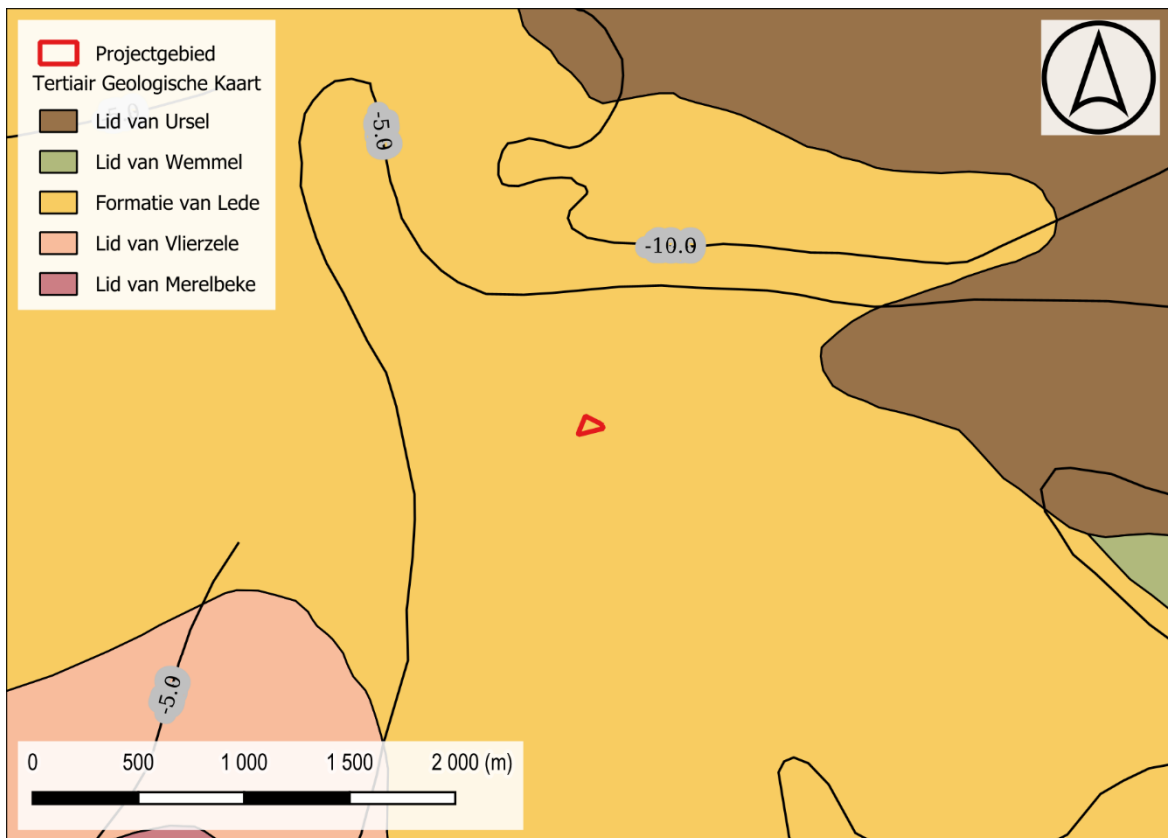
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO

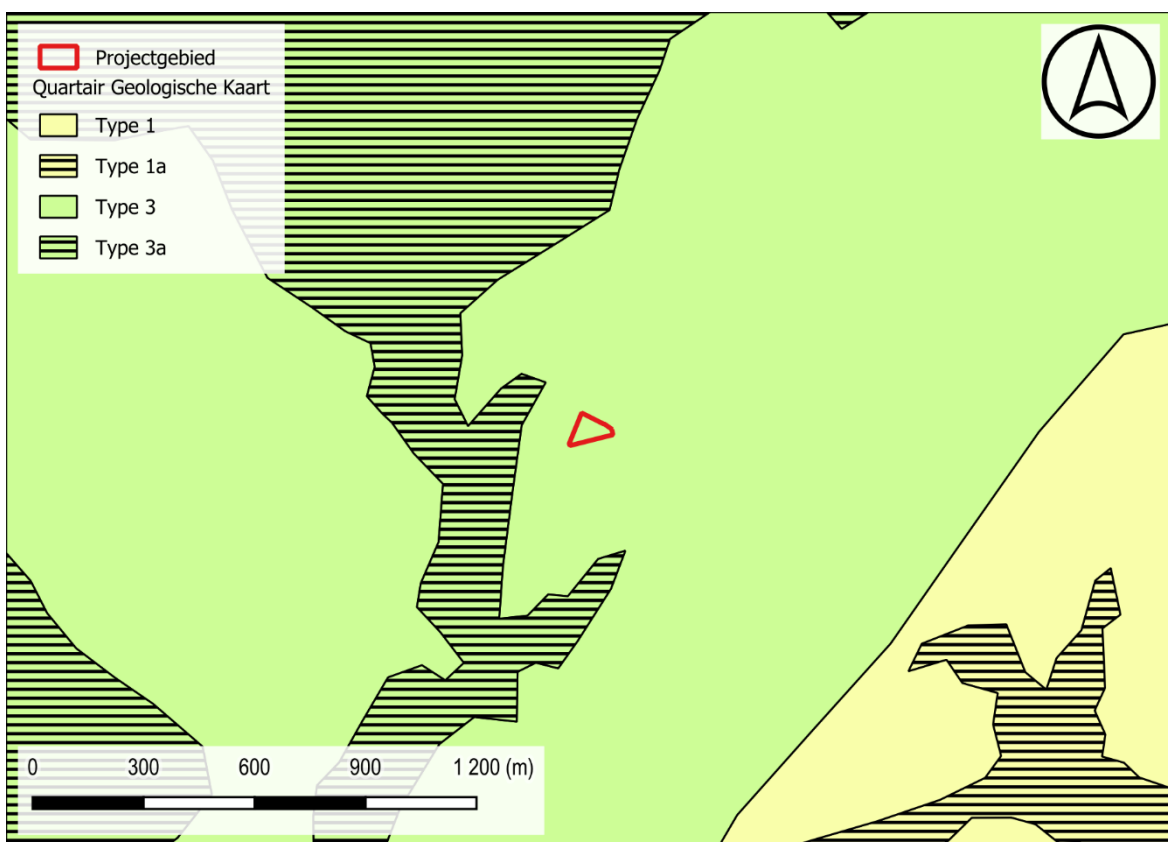
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

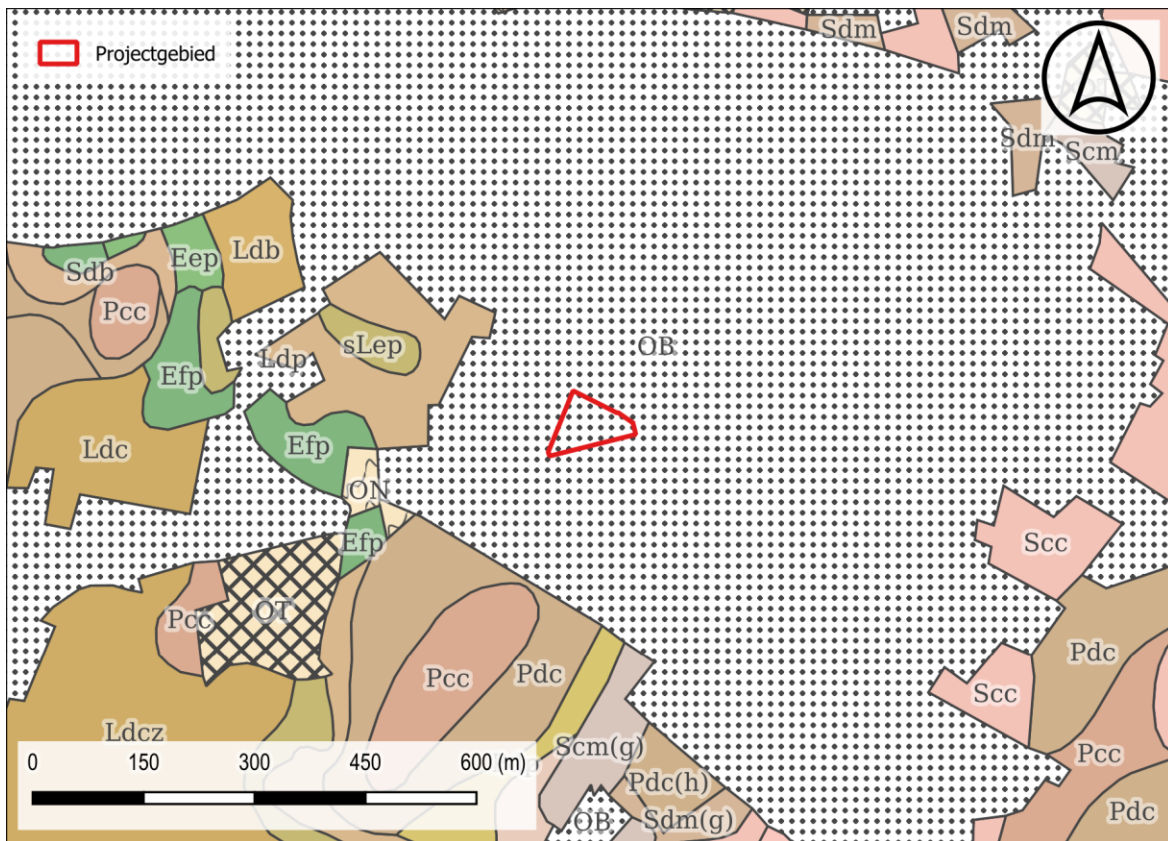
Figuur 11: Hoogteverloop NW-ZO

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

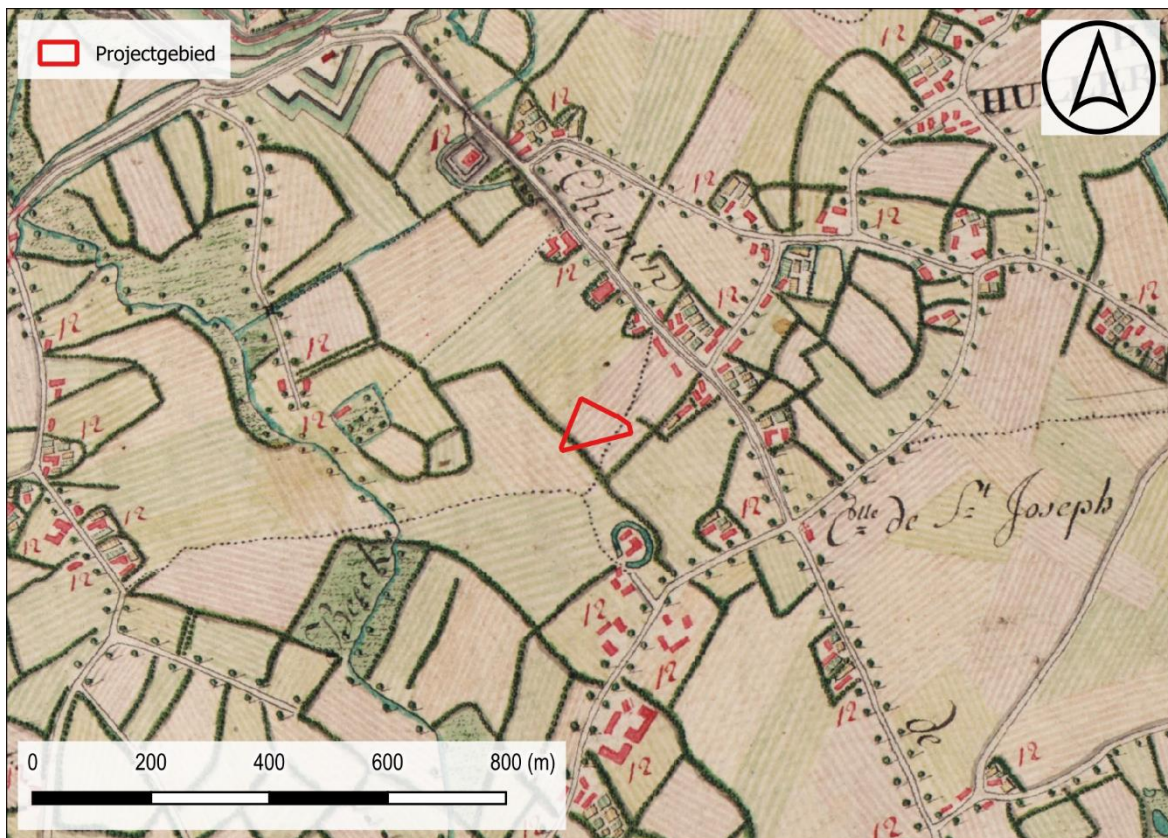
De eerste vermelding dateert uit 1228 als *Suaviacum* of *Zwijveke*. Het is in deze huidige deelgemeente dat de stad Dendermonde haar oorsprong kent. Op de Zwijvekouter ontstaat eerst een Gallo-Romeinse en later ook een Frankische nederzetting. Pas in het midden van de 10de eeuw wordt een nieuwe vestigingsplaats gekozen aan de monding van de Dender, ter hoogte van het huidige Justitiepaleis.

Vanaf de stadsuitbreiding van ca. 1230 door de groeiende handel komt de parochiekerk en bijgevolg een deel van de parochie binnen de stadsmuren te liggen en spreekt men vanaf dan ook van Sint-Gillis-Binnen en Sint-Gillis-Buiten. Het projectgebied situeert zich op ca. 200 m ten westen van Sint-Egidius parochiekerk van Sint-Gillis-Buiten die werd opgericht omstreeks 1900.

De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied als onbebouwd akkerland ten westen van het tracé van de huidige Sint-Gillislaan. Langs deze weg is wat bebouwing afgebeeld. Niet ver ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt een omwalde site. Ook volgens de latere 19de eeuwse kaarten blijft het projectgebied onbebouwd.

Op de orthofoto van 1971 is het projectgebied reeds grotendeels bebouwd en verhard, ook het huidige stratenpatroon is hier te herkennen. Het gebouw met huisnummer 20, binnen de projectgrenzen, is een voormalig brouwershuis en is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Dit gebouw werd vermoedelijk gebouwd omstreeks 1900. De brouwerij werd stopgezet in 1970.

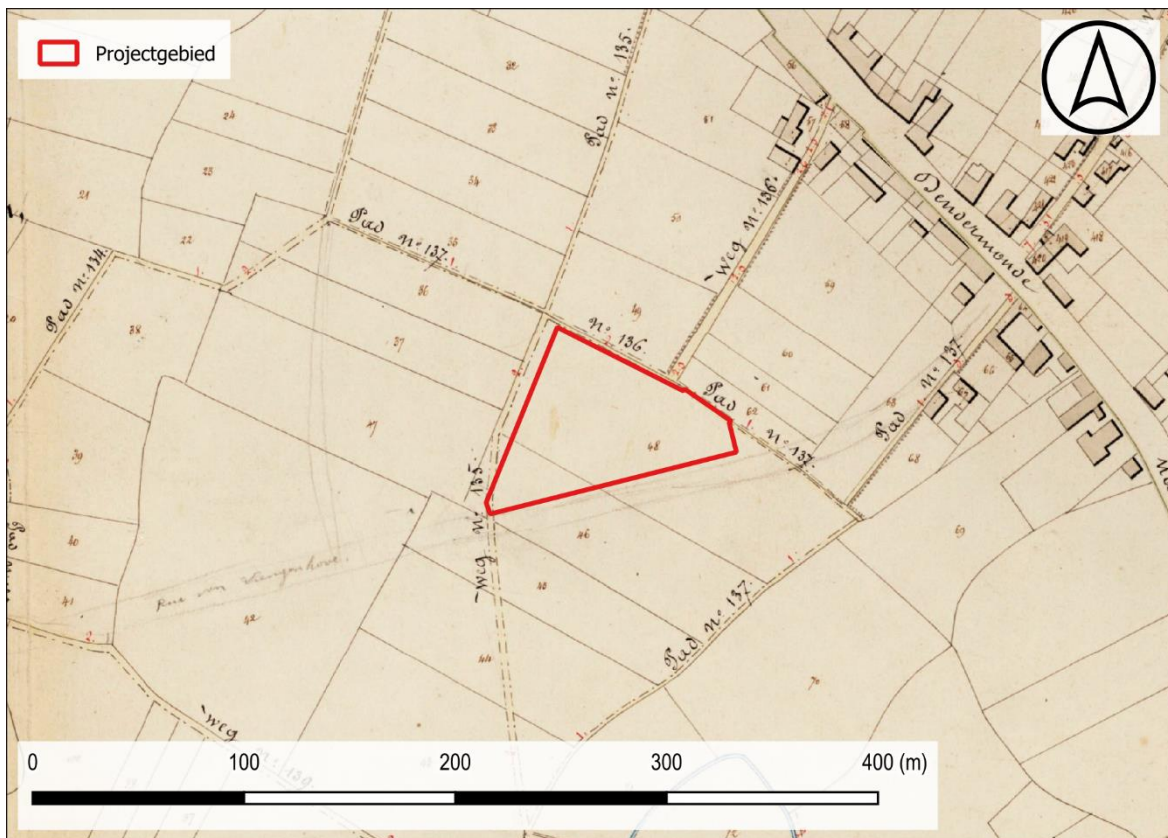
Volgens de luchtfoto van 2000-03 werd aan noordoostelijke zijde, aan de kant van de Prinskouterstraat, een gebouwstructuur gesloopt in de jaren 1990. In 2014 zijn grootschalige werken bezig binnen het onderzoeksgebied, op de luchtfoto van 2015 is het resultaat te zien. Sindsdien zijn geen noemenswaardige wijzigingen te vermelden.

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

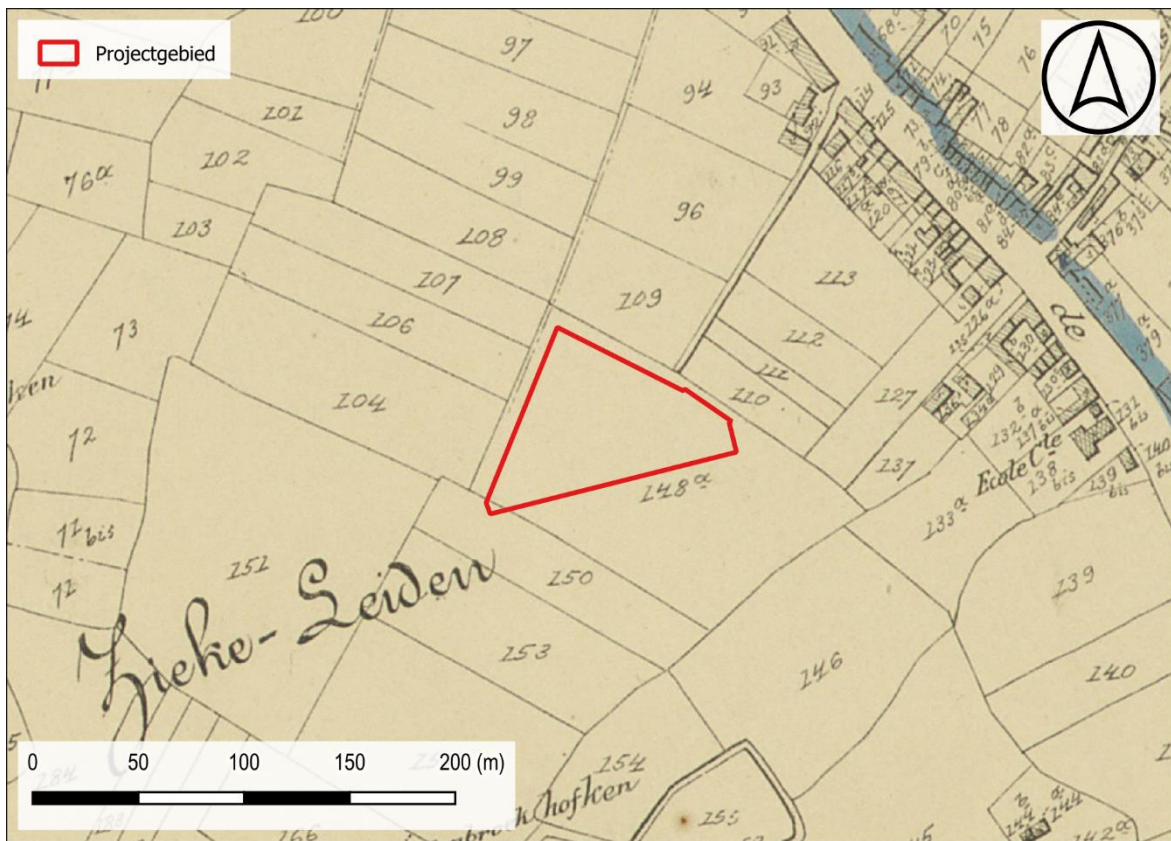
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

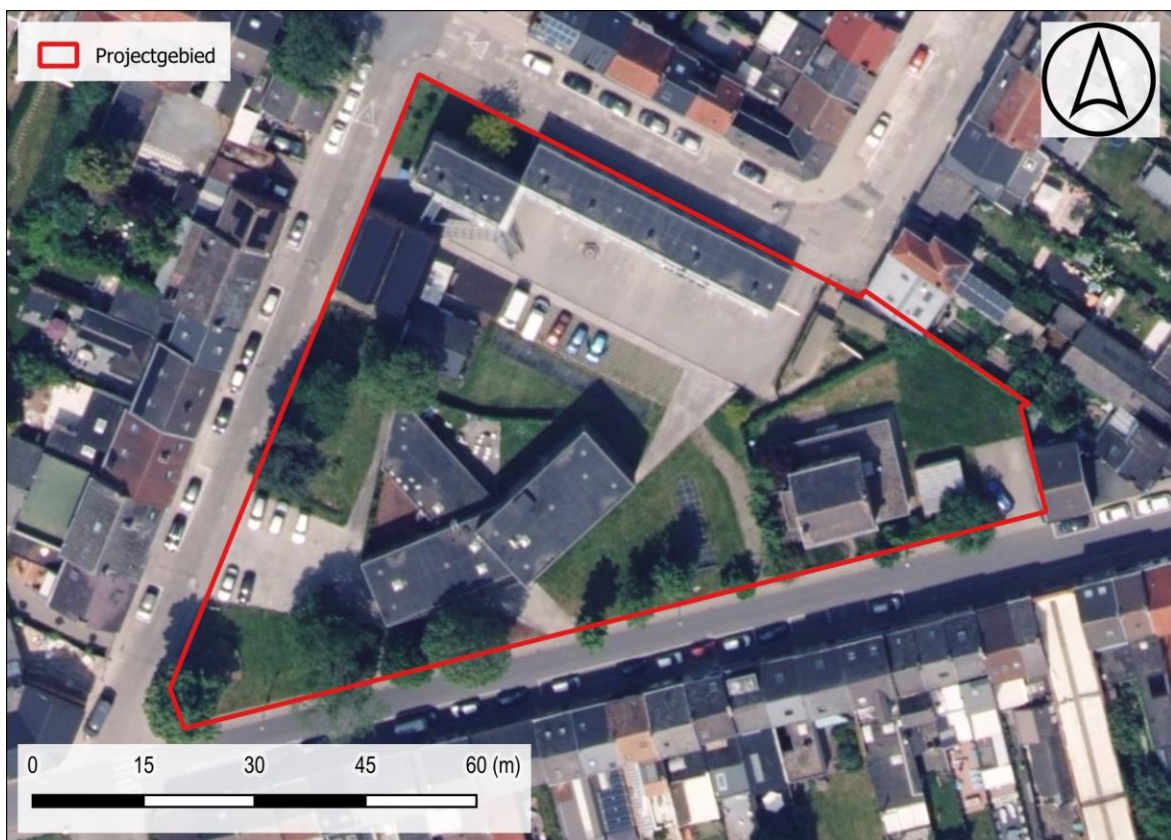
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2014 (© geopunt)

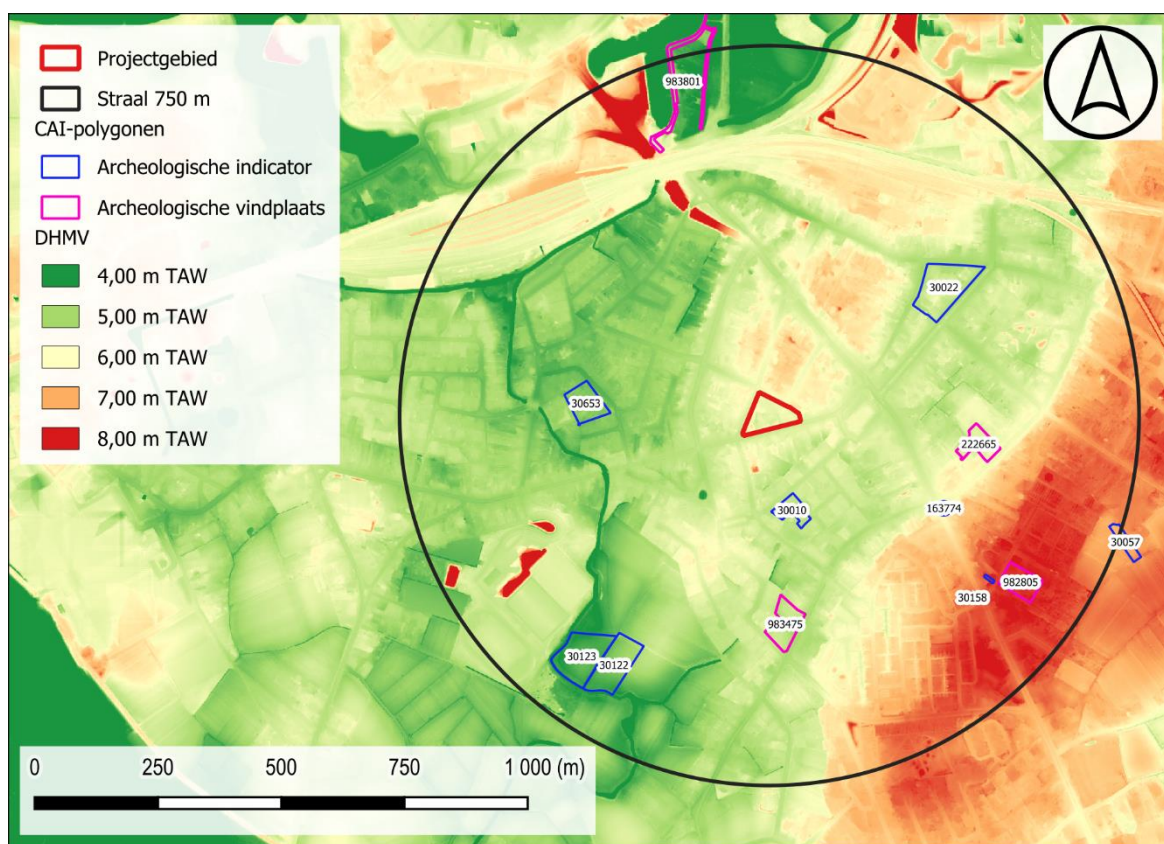
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2015 (© geopunt)

Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de omgeving van het onderzoeksgebied, buiten het historische centrum van Dendermonde, is nog maar in beperkte mate archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem verricht. Bij het handvol proefsleuvenonderzoeken werden voornamelijk off-site relictten in kaart gebracht die te dateren zijn in de metaaltijden, late middeleeuwen en jongere perioden. Dit valt waarschijnlijk te verklaren door een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek in het verleden. De kouterrug nabij de samenvloeiing van Dender en Schelde moet ongetwijfeld een zeer aantrekkelijke locatie geweest zijn voor zowel jager-verzamelaars maar ook voor vroege landbouwers. Naast dit onderzoek met ingreep in de bodem werden eveneens enkele veldkarteringen uitgevoerd waarbij lithisch materiaal uit vermoedelijk het mesolithicum werd gerecupereerd. Hoewel de gekende waarden schaars zijn wijzen ze wel op aanwezigheid sinds de steentijden.

Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

222665	Mechanische prospectie Onbepaald: Om een inschatting te kunnen maken van de bodemopbouw van het onderzoeksgebied en om eventuele verstoringen vast te stellen werden vijf controle boringen en een profielput uitgevoerd. Van de vijf boringen werden er drie vroegtijdig gestaakt wegens de aanwezigheid van ondoordringbaar steenpuin in de ondergrond. Vervolgens werd verder gegaan met een verkennend booronderzoek. Het verkennend booronderzoek gaf geen enkele indicatie voor de aanwezigheid van een steentijd artefactensite.
--------	--

	De aanwezigheid van sporensites kon echter nog niet uitgesloten worden. Het terrein werd daarom onderzocht door middel van een proefsleuvenonderzoek. Tijdens dit onderzoek werden geen noemenswaardige sporen of vondsten aangetroffen. Bron: Janssens D. & Van Wetter S. 2019: Nota: Koning Albertstraat – Dendermonde (OVL), ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 388 - 2019, Gent
982805	Mechanische prospectie Metaaltijden: Het proefsleuvenonderzoek geeft aan dat op het terrein voornamelijk archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwste tijd. Ze zijn te relateren aan de recente bebouwing en aan de afbraakwerken. In de meest noordwestelijke hoek van het terrein werden vijf paalsporen aangetroffen die aan de hand van de uitloging, aflijning en het vondstmateriaal toe te schrijven zijn aan de metaaltijden. Een kijkvenster rondom deze sporen toont aan dat het gaat om enkele geïsoleerde sporen. Indien er een waardevolle archeologische site aanwezig is, zal deze vermoedelijk op de percelen ten noorden en ten westen van het terrein liggen. Bron: Reyns N. Gyesbreghts D. & Hellinx A.-J. 2020: Nota Sint-Gillis-bij-Dendermonde (Dendermonde) - Acacialaan, Rapporten All-Archeo bvba 1073, Bornem
983475	Mechanische prospectie Late middeleeuwen/Nieuwe tijd: één perceelsgracht aan het licht, naar alle waarschijnlijkheid te dateren in de Late middeleeuwen tot Nieuwe tijd. De andere greppelsegmenten die aangetroffen werden konden niet gedateerd worden. Bron: DERWEDUWEN N., 2022: Nota Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek Sint-Gillis-Bij-Dendermonde Achthoek Breesstraat (prov. Oost-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove nv., Ingelmunster.
983801	Opgraving 19de eeuw: Er kon worden vastgesteld dat het terrein tot voor de uitbreiding van de vestingsgordel in de 19de eeuw onontwikkeld was. Het ging waarschijnlijk om laaggelegen, drassig grasland. De oorspronkelijke cultuurlaag was nog op verschillende plaatsen intact. Er werd een enkel ouder greppeltje aangesneden. Sporen van de 19de eeuwse vestingen werden aangesneden aan de Leopold II-laan onder de vorm van een baksteenfundering. Nieuwe tijd: Langs de Kalendijk werd de opgevulde stadsgracht aangesneden. Die strekte zich vroeger duidelijk uit tot onder de huidige straat. Bron: HEYVAERT B. & VERHAEVERT K. 2022: Archeologische begeleiding Dendermonde – Kalendijk. Eindverslag, Dendermonde.

II. Archeologische indicatoren

30010	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht, reeds vermeld in de 13de als ter Most/ter Moest
30022	Indicator cartografie

	Middeleeuwen: site met walgracht
30057	Veldkartering Vroege middeleeuwen: pingsdorfachtigen (intrusief) Nieuwe tijd: intrusief (via mestaanvoer)
30122	Veldkartering Steentijd: geretoucheerde afslag Late middeleeuwen: intrusief (via mestaanvoer)
30123	Veldkartering Steentijd: kern Volle middeleeuwen: rood beschilderd aardewerk, waarschijnlijk intrusief Late middeleeuwen: daarnaast ook laat en postmiddeleeuws materiaal, eveneens intrusief
30157	Indicator cartografie Late middeleeuwen: molen
30158	Indicator cartografie Late middeleeuwen: molen
30653	Indicator cartografie 18 ^{de} eeuw: site omgeven door een vierhoekige gracht, type A1v
163774	Indicator cartografie 18 ^{de} eeuw: ondertussen verdwenen kapel

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de renovatie van bestaande panden en de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Van Langenhovelaan 20 te Sint-Gillis-bij-Dendermonde, deelgemeente van Dendermonde. Voor de renovatiewerken worden de bestaande vloerplaten hergebruikt. De geplande ingrepen omvatten eveneens de aanleg van twee bufferbekkens en omgevingsaanleg. Het plangebied is ca. 5494 m² groot. Hiervan is ca. 1345 m² bebouwd en ca. 1215 m² verhard. De geplande bodemingrepen beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 1916 m². Deze bodemingrepen vormen geen aaneengesloten geheel. In het kader van de geplande ontwikkeling wordt een deel van de aanwezige infrastructuur gesloopt.

Sint-Gillis-bij-Dendermonde is morfologisch sterk vergroeid met de noordelijk gelegen stad Dendermonde. De Dender bevindt zich op zo'n 2,5 km ten westen van het onderzoeksgebied. Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied stroomt de Vondelbeek, die met haar zijtakken verder noordwestwaarts aansluit op de Denderbellebeek en zo afwatert richting de Dender. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarbij de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holocene. Op het DHMV is te zien dat het plangebied zich op een kleine zuidwest-noordoost gerichte kouterrug bevindt. De bodemkaart geeft ter hoogte van het plangebied geen informatie weer met betrekking tot de bodemopbouw of bewaringscondities. Vermoedelijk bestaat de bodem uit matig droge tot matig natte, lichte zandleem. De locatie, op de rand van een drogere rug nabij een sterk vertakt beekstelsel, was ongetwijfeld zeer aantrekkelijk voor jager-verzamelaars waardoor uitgegaan kan worden van een verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties. Daartegenover staat echter dat een groot deel van het terrein bebouwd en verhard is, tevens is op het plaatselijke hoogtemodel te zien dat er reeds maaiveldwijzigingen zijn uitgevoerd.

De stad Dendermonde is gegroeid vanuit een nederzetting op de voornoemde kouterrug waarvan het zwaartepunt en administratief centrum verschoven is richting de monding van de Dender in de Schelde. Het plangebied is gelegen in Sint-Gillis-Buiten. De cartografische bronnen reflecteren een landelijke en open omgeving. Op de Ferrariskaart is te het verloop van de huidige Sint-Gillislaan reeds te herkennen. Langsheen deze weg heeft zich duidelijk lintbebouwing ontwikkeld. Het plangebied lijkt vrij van bebouwing en is weergegeven als akkerland. In de omgeving zijn ook meerdere omwalde hoevecomplexen afgebeeld. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is geen wezenlijke verandering op te merken binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Op het oudste luchtbeeld is reeds bebouwing te zien binnen de grenzen van het plangebied. Op het beeld van 2014 is te zien dat op het grootste deel van het terrein omvangrijke bouwwerken aan de gang zijn. Enkel de zuidoostelijke hoek van het plangebied lijkt hiervan gevrijwaard. Op de daaropvolgende luchtopnames is de huidige toestand te herkennen.

In de omgeving van het onderzoeksgebied, buiten het historische centrum van Dendermonde, is nog maar in beperkte mate archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem verricht. Bij het handvol proefsleuvenonderzoeken werden voornamelijk off-site relicten in kaart gebracht die te dateren zijn in de metaaltijden, late middeleeuwen en jongere perioden. Dit valt waarschijnlijk te verklaren door een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek in het verleden. De kouterrug nabij de samenvloeiing van Dender en Schelde moet ongetwijfeld een zeer aantrekkelijke locatie geweest zijn voor zowel jager-

verzamelaars maar ook voor vroege landbouwers. Naast dit onderzoek met ingreep in de bodem werden eveneens enkele veldkarteringen uitgevoerd waarbij lithisch materiaal uit vermoedelijk het mesolithicum werd gerecupereerd. Hoewel de gekende waarden schaars zijn wijzen ze wel op aanwezigheid sinds de steentijden.

Hoewel in de omgeving op basis van landschappelijke factoren uitgegaan dient te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

De Moor, G. Vermeire, S. & Adams, R. 1999. Quartairgeologische kaart, kaartblad 22, Gent. Departement Omgeving.

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 11: Hoogteverloop NW-ZO	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	14
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	17
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	18
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	19
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	20
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2014 (© geopunt)	20
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2015 (© geopunt)	21
Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	21
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	22

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

